

Motion till riksdagen 2025/26:187

av **Leila Ali Elmi m.fl. (MP)**

Ett modernt skydd för den personliga integriteten i arbetslivet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en samlad utredning om integritet i arbetslivet med uppdrag att föreslå ett modernt, sammanhållet regelverk för arbetsgivares övervakning och kontroll av arbetstagare, inklusive digital övervakning, programvara och kamerabevakning, med krav på nödvändighet, proportionalitet och insyn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rättsskyddet för anställda och arbetssökande som ifrågasätter otillåten övervakning eller kontroll, inklusive ett uttryckligt repressalieförbud samt utökad facklig talerätt i integritetsärenden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa arbetsgivares möjligheter till alkohol- och drogtester till situationer med tydligt syfte, säker metod och dokumenterat säkerhets- eller riskmotiv samt om att generella eller rutinemässiga slumpmässiga tester utan sådan motivering inte ska tillåtas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda oreglerad hantering av uppgifter om brott (t.ex. utdrag ur belastningsregistret) utan särskilt lagstöd, med tydliga undantag endast för yrken där det är nödvändigt, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglera bakgrundskontroller så att de endast får omfatta uppgifter som är direkt relevanta för den sökta eller innehavda tjänsten samt om att breda sökningar i sociala medier eller uppgifter utan yrkeskoppling inte ska tillåtas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Integritetsskyddsmyndigheten (Imy) i uppdrag att regelbundet kartlägga

omfattningen av övervakning och kontroll i arbetslivet och årligen redovisa utvecklingen till riksdagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Människor tillbringar en stor del av sina liv på jobbet. Därför är det avgörande att arbetsplatsen inte bara är trygg och säker, utan också att den respekterar vår personliga integritet. Under de senaste åren har övervakning och olika former av kontroller blivit vanligare i arbetslivet. Det kan handla om att arbetsgivaren följer hur vi rör oss via gps, loggar hur vi använder datorn, sätter upp kameror eller begär utdrag ur belastningsregistret. Ibland sker detta utan tydliga regler, och utan att den anställde ens får veta vad som kontrolleras. Det riskerar att skapa en arbetsmiljö präglad av misstro i stället för tillit.

Teknikutvecklingen har gjort det mycket enklare att övervaka människor i detalj. Men bara för att något är möjligt betyder det inte att det är rimligt. Vi behöver moderna regler som tydligt sätter gränser: kontroller får bara användas när det verkligen behövs, de ska göras öppet, och de ska aldrig gå längre än syftet kräver.

Bakgrundskontroller är ett annat område där intrånget ofta blir större än nödvändigt. Det finns företag som samlar in information från sociala medier, databaser och rättsprocesser, uppgifter som ofta saknar koppling till själva jobbet. En person ska inte riskera att nekas arbete för att arbetsgivaren hittat något på nätet som saknar relevans för yrkesrollen.

Även uppgifter om brottslighet måste hanteras med försiktighet. Om människor stängs ute från arbetsmarknaden på grund av gamla domar, utan att det finns en tydlig lag eller ett verkligt säkerhetsskäl, leder det till att människor straffas två gånger. Därför måste det finnas klara regler för när en arbetsgivare får ta del av sådana uppgifter och det ska bara gälla yrken där det är absolut nödvändigt.

När det gäller alkohol- och drogtestar är det självklart att de kan behövas i vissa situationer, till exempel i yrken där säkerheten står på spel. Men de får inte användas rutinmässigt eller som en generell metod för kontroll. Tester måste vara välgrundade och tillförlitliga och ha ett tydligt syfte.

Slutligen behöver den som ifrågasätter övervakning eller kontroll skyddas. Ingen ska riskera att bli av med jobbet eller få försämrade villkor för att man påpekar att arbetsgivaren gått för långt. Den som utsatts för otillåten övervakning ska också ha rätt till ersättning.

För att politiken ska kunna följa utvecklingen behövs dessutom återkommande kartläggningar. Vi föreslår att Integritetsskyddsmyndigheten (Imy) får i uppdrag att regelbundet undersöka hur omfattande olika former av kontroll är på arbetsplatserna och att rapportera till riksdagen.

Arbetslivet måste vila på tillit och respekt för människors värdighet. Kontroller och övervakning kan ibland vara nödvändiga, men de får aldrig bli slentrian eller gå utöver vad som är rimligt. Med tydligare regler och starkare skydd kan vi skapa arbetsplatser där både säkerhet och integritet värnas.

Leila Ali Elmi (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Janine Alm Ericson (MP)